

Maahanmuuttajien kotoutuminen

Maahanmuuttojohtaja Sonja Hämäläinen
Työllisyys- ja yrittäjyysosasto

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kotouttamisen toimintaympäristössä merkittäviä muutoksia

- **Suomi on osa kasvavia ja muuttuvia globaaleja muuttovirtoja**
 - Kansainvälinen muuttoliike jatkaa kasvuaan
 - Samalla viime vuosien suuret konfliktit luovat uudenlaista muuttopaineita Eurooppaan, mikä heijastuu myös Suomeen
 - Jo ennen viime vuonna tapahtunutta turvapaikanhaun kasvua maahanmuutto Suomeen lisääntynyt ja monimuotoistunut jo pitempään
 - Maahanmuutto kaksinkertaistui 2000 –luvulla, pääasialliset muuttosyyt perheside, työ ja opiskelu
 - Kv suojelu muodosti n. 10 prosenttia maahanmuutosta ennen nyt alkanutta turvapaikanhaun kasvua.
 - Tällä hetkellä n. 220 000 ulkomaan kansalaista, ennusteiden mukaa vuonna 2020 370 000 ja vuonna 2030 yli 0,5 milj. ulkomaan kansalaista
- **Maakunta- ja kasvupalvelu-uudistus vaikuttavat myös kotoutuja-asiakkaiden ja muiden maahanmuuttajien palveluihin**
 - Kriittistä saada maahanmuuttajat nopeammin työmarkkinoille ja osaaminen tehokkaammin ja laaja-alaisemmin käyttöön
 - Kunnallisten ja maakunnallisten palveluiden vastattava kasvavaan ja monipuolistuvaan maahanmuuttoon

Maahanmuuton kasvaessa painopisteenä osallisuus, työllistyminen ja elinvoima

- **Kotoutumisen ydin on maahanmuuttajien osallisuus yhteiskunnan kaikilla eri osa-alueilla (työelämä, koulutus, varhaiskasvatus, sote-palvelut, asuminen, politiikka, järjestötoiminta jne. = 'yhdenvertainen arki')**
- **Samalla maahanmuutosta elinvoimaa**
 - Työvoimaa; hyödyttää myös työvoimakapeikkoihin ja huoltosuhteeseen vastaamisessa
 - Työmarkkinoiden ja elinkeinoelämän monimuotoisuutta
 - Innovaatioita, kasvua ja elinvoimaa, kansainvälisiä verkostoja ja uusia tapoja toimia
 - Yritysten kasvua ja kansainvälistymistä
 - Väestöpohjaa
- **Maahanmuuttajista valtaosa työkäisiä ja kantaväestöä valmiimpia liikkumaan työn perässä, joten heidän työpanoksellaan on merkittävä vaikutus työllisyyden kehitykseen**
 - Samalla kun maahanmuuttajien työllistymistä tulee nopeuttaa, oleellista saada Suomi menestymään kasvavassa kansainvälisessä kilpailussa työvoimasta ja pääomasta

Tilannekuva kotouttamisen näkökulmasta

- **Vuonna 2015 yhteensä 32 476 turvapaikanhakijaa,**
 - joista suurin osa irakilaisia (20 485), afganistanilaisia (5 214), somalialaisia (1 981) ja syyrialaisia (369)
 - joista 3 024 ilman huoltajaa tulleita alaikäisiä.
- **SM:n arvion mukaan vuonna 2016 kansainvälisen suojelun perusteella yhteensä 7 200 myönteistä päätöstä**
 - oleskeluluvan saavat turvapaikanhakijat
 - oleskeluluvan saavat EU:n sisäisinä siirtoina tulleet ja
 - kiintiöpakolaiset
- **Vuoden 2017 arvio 4 500 myönteistä päätöstä**
- **Lisäksi myönteisiä perheenyhdistämispäätöksiä vuosina 2016-2017 arviolta 1 000/vuosi**

Hallituksen vastaus kv. Suojelua saavien kasvuun

- **Hallitus hyväksyi kotouttamisen toimintasuunnitelman 3.5.2016**
 - Tavoitteena nopeuttaa kansainvälistä suojelua saaneiden kuntiin siirtymistä, koulutuspolkuja ja työllistymistä
- **Kuusi toimenpidekokonaisuutta**
 1. Kuntaan siirtymistä ja kotoutumisen käynnistämistä nopeutetaan
 2. Koulutukseen ja työelämään siirtymistä nopeutetaan
 3. Suomen/ruotsin kielen taidon hankkimis- ja täydentämismahdollisuuksia parannetaan
 4. Aikuisten perusopetus uudistetaan
 5. Maahanmuuttajaperheille annettavasta moniammatillisesta tuesta, opettajien valmiuksista sekä opiskeluhuollosta huolehditaan
 6. Maahanmuuttajien osallisuutta vapaa-ajan ja järjestötoiminnassa lisätään
- **Lisäksi valtion kotouttamisohjelma hallituskaudelle**
 - Kohderyhmänä kaikki maahanmuuttajat
 - Valko ja 3.5. tosu yhteensovitettu

Hallituksen kotouttamisen toimintasuunnitelma: nopeammin koulutukseen ja töihin

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Nopeammin koulutukseen ja työhön

- **Yleistä [valtion kotouttamisohjelma]**
 - Ei one size fits all ratkaisua: taustaan ja osaamiseen perustuvat polut työmarkkinoille ja yrittäjyyteen, ml kv opiskelijat
 - Oleellista osaamisen tunnistaminen, kasvattaminen ja kohtaaminen, ei maahantulon peruste
- **Nopeutetaan koulutus- ja työllistymispolkuja [3.5. tosu]**
 - Lisätään maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista ja ohjausta
 - valmistelu käynnissä yhteistyössä OKM
 - Lisätään kotoutumiskoulutuksen työelämälähtöisyyttä
 - ohjeistus ja opetussuunnitelmat uudistettu 4/2016
 - Nopeutetaan siirtymiä ammatilliseen koulutukseen
 - valmistelu käynnissä yhteistyössä OKM
 - Suunnataan koulutusta työvoimakapeikkoaloille: ammatilliset koto-koulutukset, SIB, näyttötutkintojen laajentaminen ja lisääminen, ammatillinen koulutus
 - käynnissä
 - Nopeutetaan tutkintojen tunnustamista ja kehitetään korkeasti koulutettujen pätevyitysmiskoulutusta (mm. vastuukorkeakoulu-malli)
 - valmistelu käynnissä yhteistyössä OKM

Nopeammin koulutukseen ja työhön

- **Kokeillaan uusia työllistymistä nopeuttavia malleja: 'Koto-SIB'**
 - Nopean työllistymisen kokeilu, jossa yhdistetään työllistyminen ja koulutus uudella tavalla
 - Tavoitteena n. 2 500 maahanmuuttajan työllistyminen 4 kk kuluessa kokeiluun osallistumisen alkamisesta
 - Kokeilun kesto 2016-2019 vuosikohortein
 - Rahoitus vaikuttavuusinvestoinnilla
 - kokeilu rahoitetaan sijoittajarahalla
 - Vaikuttavuuden mittaaminen: kertyneet verotulot, säästynyt työmarkkinatuki
 - Mahdollinen tuotonmaksu 2020 eteenpäin, mikäli valtiolle kertynyt kokeilun johdosta säästöä
 - Kokeilu käynnistynyt Uudellamaalla syyskuussa 2016
 - Ensimmäiset kokeiluun osallistuvat ohjataan Lassila & Tikanojalle, lisäksi ensivaiheessa mukana henkilöstöpalveluyrityksiä, kuljetus-, kaupan, rakennus- ja puhtaanapitoalan yrityksiä
 - Neuvottelut eri alojen ja yritysten kanssa jatkuvia

Nopeammin koulutukseen ja työhön

Tuetaan maahanmuuttajien yrittäjyyttä ja osaamisen hyödyntämistä elinkeinoelämässä

- Valtavirtaistetaan maahanmuutosta kasvua – teema kasvupalvelu- uudistukseen ja kasvupolitiikkaan
- Maahanmuutosta kasvua- hanke uudelleen käynnistetty: TEM:n strateginen näkemys ja tehokkaat toimintamallit korkean osaamistaustan omaavien maahanmuuttajien
 - Ohjaamiseksi osaavan työvoimaksi elinkeinoelämän palvelukseen ja yrittäjyyteen
 - Hyödyntämiseksi yritysten kasvussa ja kansainvälistymisessä sekä viennin edistämisessä ja innovaatiotoiminnassa (TEAM Finland ym.)
 - Hyödyntämiseksi kv. investointien ja verkostointien sekä osaavan työvoiman houkuttelussa.
 - Avoimet kv. työmarkkinat tavoitteena / edellytyksenä
- Valtion ja kaupunkien välisiin kasvusopimuksiin sisällytetty maahanmuutto-, elinkeino- ja innovaatiopolitiikan ja toimenpiteiden yhteensovittaminen:
 - Täytäntöönpanon varmistaminen